

เทศน์เช้า วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๗

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ฟังธรรม ใส่บาตร เห็นไหม ใส่บาตรก่อน ทำทานก่อน ทำทานแล้วฟังธรรม ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันมีอยู่ แล้วเราพยายามตัดดวงใส่ใจของเรา เราจะตัดดวงใส่ใจของเราได้มากได้น้อยนี่มันเป็นความสามารถของแต่ละบุคคลนะ ถ้าแต่ละบุคคล เราเป็นคนที่ว่าเปิดหัวใจแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเทศน์สมัยพุทธกาล ถ้าเวลาเปิดใจ เหมือนกับหงายภาชนะ ถ้าใครหงายภาชนะขึ้นมา ธรรมจะตกใส่ภาชนะนั้น

นี่ก็เหมือน ถ้าเราหงายใจของเราแล้ว นี่เป็นธรรมที่ว่าถ้าใครเข้าไปถึงหลักความจริงอันนั้น หงายภาชนะ ภาชนะนั้นเวลาหงายขึ้นมาแล้วฝนตกใส่ไปมันมีน้ำ มันมีน้ำในภาชนะนั้น ก็ว่ามันมีความร่มเย็นจากใจดวงนั้น โดยสัจจะ โดยข้อเท็จจริง

แต่ในปัจจุบันนี้เราโดนกิเลสปิดไว้ คว้าไว้เหมือนกัน เวลาโลกเขาเรียกร้องความเป็นธรรม เขาเรียกร้องความเป็นธรรม เพราะอะไร เพราะว่าเขาโดนรังแก เขาโดนกลั่นแกล้ง เขาถึงเรียกร้องความเป็นธรรม แต่ความเป็นธรรมแบบนี้ก็เป็นความเป็นธรรมแบบโลกเขา ถ้าเป็นประชาธิปไตย เสียงส่วนใหญ่ยกเสนอกฎหมาย กฎหมายจะผิดจะถูกนั้นเป็นเสียงส่วนใหญ่ นั่นก็คือโลก โลกคือความเห็นของเขา

เขว่าสิ่งนั้น ในเหตุการณ์ ในปัจจุบันนั้นเป็นสิ่งที่ดี แต่ถ้าเหตุการณ์นั้นล่องเลยไป เวลาล่องเลยไป กฎหมายนั้นก็ล้าสมัย กฎหมายนั้นก็มาเป็นการขัดขวาง กฎหมายนั้นก็เป็นที่ว่ามันเป็นเรื่องเบียดเบียนกับสังคมนี้อีกต่างหาก นี่ความเห็นของโลกมันเป็นแบบนี้ ถึงว่าเรียกร้องความเป็นธรรมของโลก ก็เรียกร้องความเป็นธรรมของโลกอย่างนั้น

ในนิยายของเซนนะ คนเลี้ยงลิง เวลาเขาให้อาหารลิง เขาให้ลูกท่อนะ เช้า ๓ เย็น ๔ ลิงมันประท้วงกันใหญ่เลยนะว่าไม่พอกิน ไม่พอ เป็นไปไม่ได้ เช้า ๓ เย็น ๔ นี่เป็นไปไม่ได้ ถ้าอย่างนั้นเอาใหม่ เอาเช้า ๔ เย็น ๓ พอเช้า ๔ ขึ้นมาทำไมมันพอใจนะ เหตุการณ์ที่เคียดร้อน เหตุการณ์ที่มีความเป็นปัญหานั้นสงบไปหมดเลย

จากเริ่มต้นเช้า ๓ เย็น ๔ มันไม่พอใจหรอก ลิงมันไม่พอใจ มันประท้วง มันไม่พอใจของมัน เพราะว่าเขามันได้น้อย เช้า ๓ เย็น ๔ มันไม่พอกินหรอก แต่อย่างนั้น ผู้เลี้ยงเขาฉลาด เขาจึงบอกอย่างนั้นเอาใหม่เลยนะ ให้เช้า ๔ เย็น ๓ มันก็อันเดียวกัน กลับขึ้นมา

นี่ความเห็นของลิง มันก็เหมือนกัน เหตุการณ์อย่างนี้ ความเป็นไปของโลกมันเป็นอย่างนี้ เราเกิดมาสภาวะแบบนี้ แล้วเรามีความขัดข้อง มันเป็นเรื่องของสภาวะของสังคมโลก แต่ในศาสนาของเราสอนไปเรื่องของกรรม สภาวะกรรมนะ ในครั้งพุทธกาลมีพระอรหันต์องค์หนึ่ง เวลาว่าลือในพระไตรปิฎก เวลาออกไปบิณฑบาต นี้อยู่ข้างหลัง เขาใส่บาตรหมดแล้ว พอใส่บาตรอาหารนั้นหมด ไปถึงองค์หลังก็ไม่ได้อาหารบิณฑบาตนั้น วันนั้นก็อด

เริ่มต้นนะ พระสารีบุตรได้ข่าวอันนี้ก็ไปดู เริ่มต้นจากให้พระองค์นี้ไปอยู่ข้างหน้า มันก็ไปพร้อมกับโยม โยมเขาใส่บาตรเมื่อวาน บอกว่าเมื่อวานตักบาตร ใส่บาตรมากเลย แล้วไปถึงองค์หลัง ไม่พอ ก็ไม่ใส่บาตรองค์หน้า แม้แต่กลับแล้วมันก็ได้ผล นี่มันเป็นสภาวะกรรมแบบนั้น กรรมแบบนั้น จนพระสารีบุตรสงสารมาก บิณฑบาตกลับมาแล้วจับบาตรของพระองค์นั้นไว้ ให้พระองค์นั้นได้ฉันข้าวนะ จับบาตรนั้นคือบุญของพระสารีบุตร จับบาตรอันนั้นไว้ แล้วพระองค์นั้นก็ฉันข้าว

นี่ในพระไตรปิฎกว่าไฉนนะ ฟังแล้วมันสะท้อนใจมาก ตั้งแต่เกิดมาไม่เคยฉันข้าวอิ่มแม้แต่มือเดียว คนเราเกิดมาทั้งชีวิตเลย ไม่เคยกินอาหารตกท้องแล้วอิ่มท้อง มันเป็นไปได้อย่างไร แล้วไม่เคยมีความสุขเพราะมีความอึดนี้เป็นอย่างไรเลย จนอาศัยบุญของพระสารีบุตร วันนั้นฉันข้าวอิ่มมือขึ้นแล้วก็ตาย นิพพานวันนั้นนะ นี่สภาวะกรรม

โลกนี้เป็นเรื่องของกรรม ทางวิทยาศาสตร์เราพยายามจะให้เสมอภาค ความเสมอภาค เวลายกมือ ประชาธิปไตยยกมือหนึ่งเสียง หนึ่งเสียง แต่กำปั้นใหญ่ กำปั้นเล็กมันก็ยังมียก เห็นไหมเสียงเท่ากัน ในทางกฎหมายเสียงเท่ากัน แต่ในความรู้สึกมันก็มีเสียงที่หนักกว่า เสียงที่เบาว่า อันนี้มันเป็นสภาวะเรื่องของสัจจะ เรื่องของความจริง เรื่องของธรรม นี่เรื่องภายนอก

ถ้าเรื่องภายใน เวลาเราศึกษาธรรม สุตมยปัญญาเราศึกษาธรรมขึ้นมา เราถึงสะท้อนใจมาก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมไว้อย่างนี้ นี่มันมีนะ มีทางยุโรปเขามาเล่าให้ฟังอยู่ บอกว่าภรรยาไปวัด เริ่มศึกษาธรรมแล้วไปวัด เขาเป็นคริสตนะ แล้วสามิติเดียมากกว่า “มันเสียเวลา มันเสียเวลา ทำไมไม่ไปทำอย่างนั้น”

นี่ภรรยาลดมาก “อย่างเพิ่งว่าสิ อย่าเพิ่งว่า” เอาพระไตรปิฎกให้อ่าน “อ่านหนังสือนี้ ก่อนให้อ่านหนังสือนี้” พอสามิอ่านหนังสือนั้นเข้าไป ก็เลยไปทั้งสามิไปทั้งภรรยา ไปวัด ไปศึกษา ไปหาของจริงใจ

โลกมันไม่เป็นธรรม โลกเป็นเรื่องของกรรม สภาวะเวลาฝนตกน้ำปามันท่วมพื้นไปหมดเลย เวลาหน้าแล้งขึ้นมา จนขาดแคลนน้ำ ความพอดีมันอยู่ตรงไหน สภาวะกรรมมันมีอยู่สภาวะแบบนั้น เรื่องของสภาวะข้างนอกมันเป็นสภาวะหมุนไปตามธรรมชาติของมัน นั่นหนึ่ง เรื่องของคนทำไมไปตกในเหตุการณ์อันนั้นหนึ่ง นี่เรื่องของโลกเป็นอย่างนี้

เราก็อ้างอิง ๔ เครื่องอยู่อาศัย นี่เป็นสภาวะธรรมแบบว่า เราพยายามจนเจือกัน เราพยายามให้ทานกัน นี่ศาสนาสอน สอนอย่างนี้ จากข้างนอกให้ทานกันขึ้นมา พอศึกษา สามิภรรยาอ่าน พระไตรปิฎก อ่านพระไตรปิฎกเข้าไปทั้ง ๒ คนเลย เพราะอะไร เพราะว่าเรื่องภายนอกมันจนเจือกันได้ เราชาวพุทธ เรายังมีว่า เดียวนี้เขาจะเลี้ยวสัตว์ เขาจะอะไร เขาพยายามจะให้มันมีชีวิตอยู่ของมัน นี่เราให้ทานกัน สิ่งที่มาให้ทาน แต่มันก็ทุกข์ในหัวใจ

แต่เวลาเรามาศึกษา อ่านพระไตรปิฎกมันสะท้อนใจสิ พระพุทธเจ้าสอนอย่างนี้หรือ เราเห็นความประพฤติของพระ พระสอนกันอย่างนั้น สอนชาดก สอนสิ่งต่างๆ เราก็อ้างอิงว่าศาสนา สอนแค่นี้เองหรือ ทำไมคนโบราณเชื่อกันมาได้อย่างไร

คนโบราณที่ประพฤติปฏิบัติ เช่น หลวงปู่มั่นอย่างนี้ ท่านปฏิบัติถึงธรรม ท่านถึงธรรม ใจของท่านพ้นออกไปจากกิเลส ท่านวางธรรมเอาไว้ ทำไมเราศึกษา เราค้นคว้ากัน เพราะเราทุกข์กัน เราหาผู้ชี้แนะไม่ได้ ศึกษาพระไตรปิฎกขึ้นมามันก็สะท้อนใจ เวลาสะท้อนใจขึ้นมามันก็จนลูกขนพอง

เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นไป จิตมันสงบ เวลามันสภาวะธรรมมันเกิด สภาวะธรรมมันเกิดอย่างนี้มันจะสะท้อนใจมาก ถ้าสะท้อนใจมาก เวลาผู้ที่ออกบวช เวลาออกบวช เวลาบวชขึ้นมา

ใหม่ๆ มันจะมีศรัทธามาก มีความเชื่อมาก ทำอะไรก็ทำได้นะ กำลังใจนี้มหาศาลเลย แต่ทำไป ทำไป ทำไมพระเราสึกก็มี พระเราถอนตัวไปก็มี ผู้ปฏิบัติกลับไม่ปฏิบัติก็มี เพราะอะไร

เพราะเวลาจิตมันเจริญขึ้นมา เวลาสภาวะธรรมมันเกิด มันสะท้อนใจมาก สิ่งสะท้อนใจนั้น เพราะเราทำความสงบของใจเข้ามา ใจนี้ธรรมมันเกิด ก็ว่าความเห็นมันเกิด ก็ความคิด ความดำริอันนี้คือสภาวะธรรม สิ่งที่เกิดถูกต้อง คิดสะท้อนใจ ทำไมเป็นอย่างนั้น นี่มันเกิด แต่มันเกิดชั่วคราว สิ่งนี้สภาวะธรรมมันก็หายเข้ามา

หลวงตาบอกว่า ใจของเราเรียกร้องความช่วยเหลือ ใจของทุกๆ คนที่นั่งอยู่ที่นี่ มันเรียกร้องความช่วยเหลือ เพราะว่ามันโดนบีบคั้นจากกิเลส ถ้าเราเรียกร้องความช่วยเหลือ มันต้องให้จิตนี้มันสงบเข้าไป แล้วเข้าไปถึงตัวของมัน แล้ววิปัสสนาแก้ไขกันตรงนั้นนะ

ถ้ามีการแก้ไข เห็นใหม่ มรรคหายาบ มรรคละเอียด สภาวะธรรมที่เรียกร้องกันจากภายนอก โลกเขาก็เรียกร้องธรรมกัน ให้สภาวะความเป็นธรรม ประพฤติปฏิบัติเข้าไปก็เหมือนกัน พอธรรมมันเกิด สภาวะธรรมมันเกิด นี่เราเริ่มปฏิบัติใหม่ สิ่งปฏิบัติใหม่ เวลาจิตมันสงบขึ้นมาจะมีความสุขมาก มีความพอใจมาก สิ่งนี้มันอยู่ใต้กฎของอนิจจัง มันก็เสื่อมสภาพของมันไป มันชั่วคราว มันชั่วคราวไป

ถ้าเราทรงอารมณ์อย่างนี้ เรารักษาย่างนี้ เวลาทำสมาธิขึ้นมาทำแสนยาก เวลาเราประกอบการทำงาน การประกอบการทำงานเหนื่อยยากมาก แต่จะทรงไว้ให้ผลอยู่อย่างนั้นมันยิ่งยากเข้าไปใหญ่ เพราะมันตกอยู่ใต้กฎของอนิจจังทั้งหมด สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา มันต้องแปรสภาพเป็นธรรมดา เราอยุ่รวันนี่ใหม่เอี่ยมเลย แต่มันก็ต้องเสื่อมสภาพของมันไปแน่นอนโดยธรรมชาติของมัน

ความสุขอันนี้ก็เหมือนกัน เวลาสภาวะธรรมมันเกิด มันเหมือนกับเราได้ของ ได้อามิส สิ่งที่เกิดขึ้นมาจากใจ สิ่งที่เกิดขึ้นมาจากอารมณ์ จากความรู้สึก จากการศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จากการประพฤติปฏิบัติของเรา จิตของเราสงบขึ้นมา มันจะมีความสุขของมัน สิ่งนี้มันยังเป็นของมัน ยังตกอยู่ใต้กฎของอนิจจัง

ถ้าเราวิปัสสนา จิตนี้สงบแล้วอย่านิ่งเฉย จิตนี้สงบแล้วอย่านอนใจ จิตนี้สงบแล้วพยายามว่ามันสงบขึ้นมามีความสุขขนาดไหน แล้วความสุขอย่างนี้หรือ เวลาเราสวดมนต์ สิ่งที่มีอยู่ สิ่งที่มีอยู่

เป็นคุณงามความดีกว่านี้ยังมีอยู่ เราต้องทำคุณงามความดีตลอดไป เราจะดีขนาดไหน เราจะเป็นคนดีขนาดไหน คือนี่ดีในโลก คือนี่ดีเกิดดีตาย คือนี่ดีในการสละทาน คือนี่เราได้ช่วยเหลือคน คือนี่เราก็อธิยในวิญญู คือนี่มันยังเป็นไป มันยังมีเกิด มันยังมีตาย มันอยู่ได้ กฎของอนิจจังตลอดไป

แต่ถ้าดีโดยที่มันพ้นจากกฎของอนิจจัง เห็นไหม เจ้าชายสิทธัตถะออกไปเห็นเขาเกิด เขาแก่ เขาเจ็บ เขาตาย ท่านไม่ได้เป็นพระอรหันต์นะ ท่านออกเที่ยวสวนครั้งแรก ท่านยังคิดว่ามันต้องมีสิ่งตรงข้ามสิ นี่เหมือนกัน สิ่งตรงข้ามมันต้องมี เราต้องหาสิ่งที่ตรงข้ามนั้นได้ ถ้าเราหาสิ่งตรงข้ามนั้นได้ เราจะแสวงหาอย่างไร

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อจิตมันสงบขึ้นมา มันสงบเข้ามาเพราะเหตุไร สงบแล้วมันเป็นผลได้อย่างไร มันเป็นผลที่เราเข้าใจของเราเอง ถ้าเราทำให้สงบอยู่อย่างนี้ เรามีสติแล้วรักษาอย่างนี้ ถ้าจิตมันสะเทือนใจ มันเห็นสภาวธรรมต่างๆ แล้วมันสะเทือนใจ นี่เห็นสัตว์มันกัดกัน มันก็สะเทือนใจนะ เห็นความเป็นไปของโลกมันเป็นอย่างนั้น มันก็สะเทือนใจ ความสะเทือนใจอันนี้ เรารักษานี้ไว้แล้วพยายามค้นคว้าหาเรา

สติอยู่ไหน สติทำให้ความสะเทือนใจ ปัญญาอันนี้ ความคิดอันนี้ ให้มันยับยั้งความคิดของเราให้ได้ ถ้าปัญญายับยั้งความคิด เห็นไหม กลือจิ้มกลือ ถ้าใช้ปัญญาย้อนกลับมา สติย้อนกลับมา มันจะสงบเข้ามาได้ ถ้ามันสงบเข้ามา เป็นปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอย่างนี้มันยังเกิดดับอยู่

เพราะมันสงบเข้ามามันก็เกิดได้ เพราะมันยังมีเชื้ออยู่ ถ้ามีเชื้ออยู่เราต้องพยายามน้อมไปให้เห็นกาย เห็นจิต ถ้าเห็นกาย เห็นจิต วิปัสสนาอันนี้ได้ ถ้าวิปัสสนาอันนี้ได้ นี่สภาวธรรมที่เป็นอกุปปิธรรม เจริญแล้วไม่เสื่อม

สิ่งที่เจริญแล้วไม่เสื่อมในศาสนานี้ก็มี แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเรื่องไตรลักษณ์ เรื่องอนัตตา โลกนี้เป็นอนัตตาทั้งหมด สรรพสิ่งนี้เป็นอนัตตาทั้งหมด สภาวธรรมนี้ก็เป็นอย่างนั้น แต่มันมีความมหัศจรรย์ที่ว่าการสร้างอนัตตา เห็นอนัตตาตามความเป็นจริงที่จิตเห็นอันนี้แล้ว จิตนี้พ้นจากอนัตตาออกไปเป็นอกุปปิธรรม อันนี้ไม่เสื่อม อันนี้จะเป็นของคงที่ ไม่ต้องรักษา ก็ไม่เสื่อม ไม่ต้องรักษาเลย มันเป็นสภาวะของมันอย่างนั้น แต่ถ้าอยู่ในกฎของอนิจจังแล้วต้องรักษา ต้องทำไป

มันถึงจะว่า สภาธรรมที่เราเรียกร้องไป จากหยาบๆ เข้ามา จากการประพฤติปฏิบัติก็ หยาบๆ เข้ามา นี่มันหยาบทั้งนั้น พระพุทธเจ้าสอนเวลาเทศน์ เปรียบเหมือนหงายภาชนะขึ้น ถ้าเรา หงายภาชนะนั้นขึ้นขึ้นมา ตอนนีเรามีความศรัทธา มีความขนพองสยองเกล้า มีความสะเทือนใจ เราหงายภาชนะแล้ว แล้วภาชนะอันนี้ ฝนที่ตกมานี้เป็นฝนยืมมา ยืมมาจากองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า ยืมจากครูบาอาจารย์มา

แต่ถ้าเราวิปัสสนาขึ้นมา ฝนนั้นฝนของเรา ธรรมะเกิดขึ้นจากเรา เราจะเห็นปัญญาของเรา ปัญญาของเราจะใคร่ครวญจากไหน มันจะมหัศจรรย์ มันจะแปลกประหลาด มันจะทิ้งตัวเองมาก ทิ้งความเห็นอันนี้นะ แล้วพูดถึง ถ้าไม่ถึงเวลาที่จะเก็บไว้ในใจ เพราะมันพูดออกไป โลกเขาไม่มี คุณ ติ เวลาเราฝัน เวลาเราเห็นผีเห็นสาว เรายังไม่กล้าบอกใครเลย ถ้าบอกใครเขาจะหาว่าเราเป็นคน ที่ ล้าหลัง เป็นคนที่ตกสมัย เป็นคนที่ตกยุค

แล้วถ้าวิปัสสนาอันนั้นเข้าไป มันพูดให้ใครฟังได้อย่างไรละ เพราะมันไม่มีใครรู้ได้อย่างนี้ หรอก ถ้าคนรู้ได้อย่างนี้ อย่างน้อยโศคาบัน สกิทาคามี อนาคามี ขึ้นไปเท่านั้น จะรู้เรื่องอย่างนี้โดย ชัดเจนมาก มันจะเป็นความเห็นจากภายในอันนี้ อันนี้จะเกิดขึ้นมาจากเราวิปัสสนา นี่ถ้าผู้ที่ครูบา อาจารย์เรานำอย่างนี้

แต่เขาว่า “พระปฏิบัติทำไมต้องเดือดร้อน ทำไมต้องมาเป็นสภาวะแบบนั้น เวลาทุกข์มัน เกิด พระพุทธเจ้าสอน ให้ทุกข์เกิดแล้วทุกข์ดับเท่านั้น นี่ทุกข์เกิดทุกข์ดับเท่านั้น”

ไอ้เกิดดับอย่างนี้ดับอามิส ดับเงา เหมือนเราอยู่กลางแดดแล้วเดินเข้าร่ม เงาก็หายไป มันแก้ ทุกข์ไม่ได้หรอก แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดให้ง่ายไว้ นี่ดับทุกข์ เรื่องในศาสนา เรื่อง ของการเกิดและการตายนี้สำคัญที่สุด แต่การเกิดและการตายต้องดับตรงนี้ ไม่ใช่ดับทุกข์อย่างที่ เขาคาดหมายกัน ดับทุกข์อย่างนี้ดับทุกข์แบบเล็กๆ ดับทุกข์แบบกำปั้นทุบดิน ดับทุกข์แบบไม่ ปฏิเสธสิ่งใด มันเป็นไปได้

ในสมัยพุทธกาลนะ มีลัทธิหนึ่งเขาบอกว่า เกิดมาเสพสุขอย่างเดียว เสพสุขเข้าไปเต็มที่แล้ว กามราคะเสพเข้าไปเต็มที่แล้ว ๕๐๐ ชาติ คนเราต้องถึงนิพพาน นี่ลัทธิอย่างนี้ก็มี ในสมัยพุทธกาลก็ มี คนเรามีอายุขัยแค่ ๕๐๐ ชาติ เกิดตาย เกิดตาย ๕๐๐ ชาติ เกิดมาแล้วเต็มที่แล้ว ไม่ต้องไปกังวลสิ่ง ใด แล้วมันจะถึงที่สุดของมัน...มันเป็นไปได้อย่างไร ในเมื่อมันมีเหตุมีผล มันมีสิ่งสาระ สาระที่ใจ นี้จับขึ้นมา ทำขนาดไหนมันก็ฝังอยู่ที่นั่นไป มันต้องเกิดตายแน่นอน

ถึงต้องเข้าไปชำระกันตรงนี้ ถ้าชำระตรงนี้ หัวใจเรียกร้องในการช่วยเหลือของเรา ถ้าเราพยายามดัดแปลงตน เราทำสัมมาสมาธิขึ้นมา เราสร้างปัญญาขึ้นมา นี่เราได้ช่วยเหลือใจของเราเอง ใจของเราได้รับการช่วยเหลือ ช่วยเหลือจากการประพฤติปฏิบัติของเรา ถ้าเราประพฤติปฏิบัติช่วยเหลือใจของเราได้ เราจะเอาใจของเราพ้นออกจากกิเลสได้โดยความเป็นจริงจากใจดวงนั้น เอวัง